

gaas. Jeg skal desuden oplyse, at jeg kender saadanne Tilfælde, hvor fattige Forældre, der ikke have haft Raad til at holde deres Barn — en Dreng paa 10 — 12 Aar — hjemme om Sommeren, for at han kunde gaa i Skole, have meldt ham ud af Skolen om Foraaret, ladet ham komme ud at tjene og saa igjen om Efteraaret sat ham i Skole, og det anser jeg ikke for saa grumme stort et Misbrug, thi vi maa erindre, at fattige Folk have ikke Raad til at lade deres Børn være hjemme om Sommeren for at sidde i Skolen de 4 Dage om Ugen og saa den øvrige Tid gaa paa Gaden og mange Gange der lære Ganttyvestreger. Jeg tror, eller rettere jeg veed, at i mange Tilfælde har det om Efteraaret vist sig, at et saadant Barn ved at tjene om Sommeren er blevet langt mere oplyst og udviklet i Forstandsevener, end om det havde søgt Skolen; thi det er ikke alene paa Skolebænken, at Barnet kan lære, men ogsaa ved mange Sysler i Livet, og derfor har det gløbet mig at se, at den ærede Minister har foreslaaet stadig Skolegang for ældste Klasse om Vinteren. Ligeledes anser jeg det Forslag, som er kommet frem — jeg tror i § 5 — at Pigebørn i ældste Klasse skulle lære kvindeligt Haandarbejde, for heldigt. Jeg kommer derefter til § 6, hvori Børneantallet omtales. Efter min Erfaring tror jeg, at det er den største Brøst ved det nuværende Skolevæsen, at Børneantallet i Skolerne i Reglen er for stort, og især gjælder dette for den yngste Klasse, thi naar man tænker sig, at der i den yngste Klasse undertiden kan være 60 og flere Børn, vil det sikkert erkjendes for umuligt, at en Lærer kan være tilstrækkelig til at undervise et saa stort Antal Børn, der staa paa saa forskjelligt Trin af Udvikling, som Tilfældet er. Jeg veed ikke, hvad Mærket er, men det er vittetligt, at der nuomstunder synes at være mindre Omhu end tidligere hos Forældre med Hensyn til at lære deres Børn at stave: det er umuligt, at det ligger i Evangen, og jeg har hørt Mange sige: Nei, hvorfor skulle vi det, lad Skolelærerne om det; vi skulle jo sætte Børnene i Skolen. Dette forsaarsager imidlertid meget store Ulemper, thi erindrer man, at Børnene ere 7 Aar, naar de komme i Skolen, og at de ofte først der skulle lære at stave, ja undertiden endog at lære Bogstaverne, vil det være umuligt for Læreren at undervise Børnene i den Klasse fuldstændigt. Jeg tror, at den nemmeste og rigtigste Maade vilde være, at man alle Steder søgte at oprette saakaldte Pugeskoler, og dertil behøver man ikke at gjøre store Ophævelser, behøver ikke at bygge store Skolelokaler. Nei, man kan leie Lokale og antage Svemsomhelst til at lære de smaa Børn at stave. Det behøver ikke at være en examineret Lærer, og det vilde være Spild af Kræfter at fordrø af den kundstabsrige Skolelærer, at han skal lære Børn at stave; han burde først modtage dem, naar de kunne læse. § 7 omhandler de private Skoler. Jeg vil indrømme, at jeg tror, at de

private Skoler virke saare meget godt. Jeg vil ikke gjøre Strid til at fortrædige Stats-skolen eller, som jeg hellere vil kalde den, Kommuneskolen; thi jeg anser Skolevæsenet mere for en Kommunesag og mener, at man maa stræbe hen til, at det mere bliver det end en Stats-sag, dog naturligtvis under Statens Tilsyn; thi Staten maa have et saadant og beskikke Folk til at holde alvorligt Tilsyn med Skolevæsenet, men i Øvrigt maa det overlades til Kommunerne at indrette det paa den for hver af dem bedste Maade; thi der er Forskjel i den Henseende i de forskjellige Kommuner, og det maa være Staten affkurat det Samme, enten Forældrene lade deres Børn lære i Kommuneskolen eller i en privat Skole, eller hos en gammel Kone, naar Børnene kun til enhver Tid staa paa det Udviklingstrin, som maa jordres. Derfor tror jeg, at Tilsynet skal være alvorligt og skal begynde samtidig med, at Barnet søger Skolen. Dette Tilsyn bør ikke skydes for langt ud; thi da kan Liden være gaaet tabt, og det Forsømte ikke vel indhentes. Der er en Maade, som man efter vor nuværende Lovgivning har Ret til at gaa frem paa, og som jeg vilde ønske, at man vilde benytte, men dels kjendes den ikke af de fleste, dels er der andre Mærker, hvorfor man ikke benytter den. Naar der er over 100 Børn i en Skole, skal der nemlig efter den nuværende Lovgivning enten bygges en ny Skole eller ansættes en Andenlærer, og det kan paalægges af Skoledirektionen, men naar der hertil søies: eller ogsaa oprettes der en privat Skole, tror jeg, at man de fleste Steder vil benytte denne Udei, thi dertil kan man anskaffe et Lokale ved at leie det, og Kommunens Beboere have da det store Fortrin, at de selv antage deres Lærer, og ere de ikke tilfredse med ham, lade de ham gaa og antage en Anden. Jeg veed, at det mange Steder har vist sig at være fortrinligt, at man, naar Børneantallet var steget, har benyttet den Udei at oprette en privat Skole eller private Klasser, hvorved der er kommet en Konfurrence mellem den offentlige og den private Skole, og det er en virkelig god Konfurrence. Jeg tror, at man skulde gjøre noget Mere end hidtil for at opmuntre til Oprettelsen af saadanne private Skoler, navnlig ved Fordeling af Skolepengene, nemlig ved at anvende en Del af dem saaledes, at de tilslød Skolelærerne i Forhold til det Børneantal, de havde i Skolerne. Det Uffnit i Loven, som omhandler de saakaldte Fortjættelses-skoler, stiller sig for mig som meget tiltalende. Det er vist, at der for den opvoksende Ungdom — jeg indskyder her den Bemærkning, at jeg ikke tror, det kan gjenføres at udstrække den tvungne Undervisning til 15 Aars Alderen; jeg tror ikke, at man kan komme bort fra, hvad der engang er givet — vilde virke overordentlig meget godt, naar der kunde gjøres Udei for, at unge Meisner efter Konfirmationen, i 16—18 Aars Alderen kunde